

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Економіка та організація енергоощадження»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень.
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	051 Економіка. ОПП Економіка і міжнародний бізнес.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4. Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних/семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік. Загальна кількість годин – 120 год.
Мова(и) викладання	Державна.
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	Калініченко Олександр Володимирович, доцент кафедри економіки та публічного управління, к.е.н., доцент, ауд.476, навчальний корпус №4, e-mail: oleksandr.kalinichenko@pdaa.edu.ua, тел.: (0532)56-98-24. Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kalinichenko-oleksandr-volodymyrovych
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)	Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні таких дисциплін як: Економіка підприємства, Національна економіка.
Компетентності	Загальні: ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Фахові: СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. СК 16. Здатність розуміти пріоритети національного розвитку, оцінювати міру узгодженості державної зовнішньоекономічної та аграрної політики й аргументувати на вимогу цього доцільність системної підтримки аграрного сектору, у тому числі, сприяння залученню коштів на засадах проектного фінансування.
Програмні результати навчання/ Результати навчання	ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Вивчення дисципліни сприяє розвитку ключових соціальних навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності у сфері енергозбереження. У процесі навчання формуються лідерські якості, стресостійкість, емоційний інтелект, логічне й системне мислення, а також креативність. Розвиваються навички професійної комунікації, аргументованого представлення управлінських рішень і налагодження професійної взаємодії (нетворкінгу). Крім того, дисципліна забезпечує формування громадянських компетентностей, зокрема правової, політичної та екологічної грамотності, медіаграмотності та інших соціально значущих навичок.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у здобувачів вищої освіти знань та вмінь щодо закономірностей та тенденцій виробничого енергоспоживання та енергозбереження в аграрній сфері.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи енергозбереження.

Тема 2. Державне управління енергозбереженням.

Тема 3. Особливості використання паливно-енергетичних ресурсів.

Тема 4. Особливості використання енергоресурсів в аграрному виробництві.

Тема 5. Економічна оцінка прямих енерговитрат в аграрному виробництві.

Тема 6. Економіко-організаційні аспекти оптимізації енергоємності виробництва продукції.

Тема 7. Організаційно-технологічні аспекти підвищення ефективності використання енергоресурсів в аграрній сфері.

Тема 8. Техніко-економічні аспекти енергозбереження в сільськогосподарському машиновикористанні.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

– словесні методи: лекція, розповідь, пояснення;

– наочні методи: ілюстрування, демонстрування, спостереження;

– практичні методи: вправи, робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, графічні роботи, есе, реферування).

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

– методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти;

– методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки та зауваження.

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

– інтерактивні методи навчання: дискусії, диспути, дебати; проектування професійних ситуацій; розроблення і презентація проєктів; метод «Займи позицію»; метод «Мікрофон»; «Мозковий штурм»;

– методи інтерактивної візуалізації навчального матеріалу: стрічка подій;

– комп'ютерні, мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій.

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

– методи усного контролю: опитування; бесіда; доповідь;

– методи письмового контролю: контрольна робота; самостійна робота; есе; творче завдання;

– методи самоконтролю: самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

щодо термінів виконання та перескладання

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись термінів – дат і часу аудиторного виконання видів робіт або дистанційного (на платформі LMS Moodle).

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на 25 % нижче. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

- щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

- щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим.
- щодо зарахування результатів неформальної/інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед/під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneforma_lnuosvitu2025.pdf .
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya_z_dobuvachiv2025.pdf .

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Альтернативні енергоресурси. Вступ до спеціальності: навчальний посібник / Кол. Авторів ; за заг. редакцією С. В. Бойченка. НАУ, 2021. 397 с.
2. Енергетичний моніторинг харчових і переробних виробництв : підручник / О. Г. Бурдо, Ф. А. Трішин, І. І. Яровий. Одеса : Маджента, 2020. 246 с.
3. Енергоефективність та енергозбереження: економічний, техніко-технологічний та екологічний аспекти : колективна монографія / Кол. авторів ; за заг. ред. П. М. Макаренка, О. В. Калініченка, В. І. Аранчій. Полтава : ПП «Астрая», 2019. 603 с.
4. Енергоощадні технології в кормовиробництві: посібник / Л. А. Козак, М. Б. Грабовський, Л. М. Качан. Біла Церква, 2025. 130 с.
5. Краснянський М. Ю. Енергозбереження: навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 136 с.
6. Основи енерго- і ресурсозбереження : навч. посіб. / Г. І. Канюк, Т. М. Пугачова, В. Ф. Без'язичний, О. М. Близниченко, Д. І. Шматков. Харків : Друкарня «Мадрид», 2016. 230 с.
7. Хмельнюк М. Г. Енергетичний менеджмент і аудит : підручник. Ч.2 / М. Г. Хмельнюк, О. Ю. Яковлева, О. В. Остапенко, В. А. Бежан. Одеса, 2019. 292 с.

Допоміжні

1. Болтянська Н. І. Зниження енергоемності виробництва продукції тваринництва за рахунок скорочення енергії на кормоприготування. *Інженерія природокористування*. 2018. № 1(9). С. 57 – 61.
2. Гончарук І. В. Енергетична незалежність АПК на засадах сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 17 – 18. С. 29 – 36.
3. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» / Верховна Рада України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/58/f469391n10.pdf>.
4. Енергоефективні технології : навчальний посібник / за заг. ред. А. С. Мандрики. Суми : Сумський державний університет, 2021. 330 с.
5. Калініченко О. В. Визначення ступеня забезпеченості аграрного підприємства енергетичними ресурсами. *Менеджмент ХХІ століття: глобалізаційні виклики : монографія* / за заг. ред. І. А. Маркіної. Полтава : Видавництво «Сімон», 2017. С. 595 – 601.
6. Калініченко О. В. Методичні засади економічної оцінки вирощування сільськогосподарських та енергетичних культур. *Оптимальні енергетичні системи з урахуванням наявного потенціалу відновлюваних*

джерел енергії у Лісостепу України : колективна монографія / За заг. ред. М. І. Кулика, О. В. Калініченка. Полтава : ПП «Астроя», 2019. С. 91 – 103. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/17356>.

7. Калініченко О. В. Методичні засади оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва. *Облік і фінанси*. 2016. № 2(72). С. 150 – 155.

8. Калініченко О. В. Основні засади впровадження енергозберігаючих технологій в рослинництві. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва: колективна монографія*; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2019. С. 303 – 309. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/6978>.

9. Калініченко О. В. Особливості енергоспоживання в рослинництві. *Бізнес Інформ*. 2017. № 6. С. 123 – 129.

10. Калініченко О. В. Теоретична сутність категорій «енергетична ефективність» та «енергетична ефективність у рослинництві». *Економіка АПК*. 2018. № 10. С. 86 – 95.

11. Калініченко О. В., Кулик М. І., Лесюк В. С. Біоекономічна оцінка ефективності виробництва біомаси енергетичних культур в Україні. *Зелена трансформація та стала біоекономіка: монографія*; за наук. ред. А. А. Олешко, О. Ю. Будякової. Київ : КНУТД, 2024. С. 455 – 479. URL: <https://doi.org/10.30857/978.617.7763.34.4>.

12. Калініченко О. В., Пінченко О. С. Теоретичні засади енергетичної ефективності аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 23. С. 157 – 163. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.23.157>.

13. Калініченко О. В., Пінченко О. С. Формування стратегій підвищення енергетичної ефективності аграрних підприємств України. *Агросвіт*. 2025. № 22. С. 208 – 215. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.22.208>.

14. Медведєва Н. А., Левицький М. А., Сухенько В. Ю., Слободянюк Н. М. Теорія та практика виконання діагностичного енергоаудиту. Стандартизація, сертифікація, якість. 2019. № 1 (113). С. 30 – 42.

15. Новітні енергетичні технології та їх вплив на функціонування систем енергопостачання : аналіт. доп. / О. М. Суходоля. Київ : НІСД, 2022. 36 с. URL : <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.17>.

16. Організаційно-економічний механізм енергозбереження : монографія / Ю. В. Дзядикевич, В. Я. Брич, В. В. Джеджула та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 154 с.

17. Перегуда Є. В., Стойко О. М., Деревінський В. Ф., Семко В. Л., Мамонтов І. О., Місержи С. Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації : проблеми формування та реалізації : монографія. КиївТернопіль : «Бескиди», 2018. 203 с.

18. Kalinichenko, O., Kulyk, M., & Lesiuk, V. (2024). Economic and energy efficiency of resource-saving technology for switchgrass cultivation. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 10(2). P. 31 – 51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.02>.

19. Lutkovska S., Martyn O., Kalinichenko O., Kulyk M., Prokopenko O., Lesiuk V., Lesiuk A. Financial and economic management of the efficiency of energy crop production in the system of smart technological development of labor resources. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2025. Vol. 47 (2). P. 162 – 173. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2025.13>.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.

2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. URL: <https://sae.gov.ua/uk/pressroom/1133>.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

7. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

8. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

9. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.

11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.

12. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL www.kmu.gov.ua.

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол від 15 грудня 2025 року № 11

Додаток до силабусу
СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування, участь у дискусіях	розв'язування тестів	доповіді (реферати, презентації)	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Основи енергозбереження	3	2	9	3	8
Тема 2. Державне управління енергозбереженням	3	2		3	17
Тема 3. Особливості використання паливно-енергетичних ресурсів	3	2	9	3	8
Тема 4. Особливості використання енергоресурсів в аграрному виробництві	3	2		3	17
Тема 5. Економічна оцінка прямих енерговитрат в аграрному виробництві	3	2	9	3	8
Тема 6. Економіко-організаційні аспекти оптимізації енергоемності виробництва продукції	3	2		3	17
Тема 7. Організаційно-технологічні аспекти підвищення ефективності використання енергоресурсів в аграрній сфері	3	2	9	3	8
Тема 8. Техніко-економічні аспекти енергозбереження в сільськогосподарському машиновикористанні	3	2		3	17
Разом	24	16	36	24	100

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час семінарських занять у таких формах, як усне опитування, розв'язування тестових завдань, підготовка та представлення доповіді, реферату або презентації, виконання завдань самостійної роботи, а для здобувачів заочної форми навчання – виконання контрольної роботи.

Шкала та критерії оцінювання опитування (участь у дискусіях) – 3 бали

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Змістовна відповідь свідчить про глибоке розуміння теоретичних і прикладних аспектів економіки та організації енергоощадження, необхідних для формування та обґрунтування ефективної енергозберігаючої політики підприємства, галузі або держави. Відповідь логічно структурована, аргументована, підкріплена сучасними науковими підходами до раціонального використання енергоресурсів. Високий рівень засвоєння теоретичного матеріалу поєднується з умінням застосовувати його на практиці, зокрема при оцінюванні енергетичних витрат, розробленні заходів енергозбереження та обґрунтуванні їх економічної ефективності. Окрім того, відповідь вирізняється наявністю оригінальних ідей та інноваційних підходів до підвищення енергоефективності, впровадження сучасних енергозберігаючих технологій і оптимізації використання енергетичних ресурсів, що свідчить про сформоване системне та інноваційне мислення.	3
Достатній	Відповідь демонструє добре розуміння ключових аспектів теми, однак без належної глибини аналізу. Аргументація є чіткою, проте супроводжується обмеженою кількістю конкретних фактів і доказів. Простежується достатній рівень здатності до практичного застосування знань, проте можливі окремі неточності або обмеження. Продемонстровані спроби впровадження нових підходів чи	2

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
	креативних рішень, проте вони охоплюють не всі аспекти порушеної проблематики.	
Низький	Відповідь свідчить про поверхневе розуміння теми. Знання обмежуються загальними фактами без належної концептуальної глибини. Аргументація є слабкою, фрагментарною або недостатньо підкріпленою конкретними прикладами. Здатність до практичного застосування знань виявляється на мінімальному рівні, з обмеженим аналізом і незначною кількістю прикладів. Присутні окремі елементи інноваційного мислення, однак їм бракує цілісності, глибини розроблення та оригінальності.	1
Незадовільний	Відповіді є неправильними або повністю відсутніми, що свідчить про відсутність базових знань щодо сутності енергозбереження. Такий рівень підготовки унеможливує оцінювання сформованості відповідних компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.	0

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів – 2 бали

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти надає правильні відповіді на 71–100 % тестових завдань, що свідчить про належний рівень засвоєння навчального матеріалу та сформованість відповідних знань, умінь і компетентностей.	2
Достатній	Здобувач вищої освіти надає правильні відповіді на 51–70 % тестових завдань, що свідчить про базовий рівень засвоєння навчального матеріалу, часткове розуміння ключових понять та обмежену сформованість відповідних компетентностей.	1
Низький	Здобувач вищої освіти надає правильні відповіді менш ніж на 50 % тестових завдань, що свідчить про недостатній рівень засвоєння навчального матеріалу, фрагментарне або поверхневе розуміння основних понять і відсутність сформованих компетентностей, необхідних для досягнення програмних результатів навчання.	0

Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді (реферату, презентації)* – 9 балів

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-9	<p>Зміст: матеріал характеризується глибоким розкриттям теми з повним усвідомленням основних ідей; інформація є точною, актуальною та чітко відповідає заданій темі; присутній ґрунтовний аналіз і прояв критичного мислення.</p> <p>Структура: матеріал має чітко визначену структуру з логічно побудованими вступом, основною частиною та висновками; забезпечена логічна послідовність і узгодженість усіх складових роботи.</p> <p>Оформлення та візуалізація: використані якісно підібрані візуальні засоби, які ефективно підсилюють основні тези; текст оформлений відповідно до вимог, без граматичних, стилістичних та орфографічних помилок.</p> <p>Виступ: презентація матеріалу відзначається чіткістю, впевненістю та виразністю; забезпечується активна взаємодія з аудиторією, залучення слухачів до обговорення; демонструється високий рівень підготовки, а також здатність оперативно і компетентно відповідати на питання.</p>
4-6	<p>Зміст: основні ідеї розкриті, проте не повністю або поверхнево; матеріал загалом відповідає темі, однак містить певні неточності та недопрацювання; присутні елементи аналізу, які проте не відзначаються достатньою глибиною.</p> <p>Структура: структура роботи загалом зрозуміла та містить вступ, основну частину і висновки, але має незначні недоліки; деякі логічні зв'язки викладу є непослідовними.</p> <p>Оформлення та візуалізація: використані візуальні матеріали частково відповідають змісту, проте деякі з них не цілком узгоджуються з основними тезами; текст оформлений на прийнятному рівні, хоча містить незначні граматичні та стилістичні помилки.</p> <p>Виступ: подача матеріалу помірно чітка, проте позбавлена виразності; взаємодія з аудиторією є обмеженою; рівень підготовки задовільний, однак відчувається нестача впевненості та імпровізації під час відповідей.</p>

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-3	<p>Зміст: основна ідея або відсутня, або сформульована дуже слабо; матеріал не відповідає темі або містить численні суттєві неточності; відсутній аналіз і глибоке розуміння предмета дослідження.</p> <p>Структура: чітка структура відсутня; організація матеріалу є слабкою – вступ, основна частина та висновки не виділені або сформульовані нечітко; логіка викладу незрозуміла, фрагментарна або хаотична.</p> <p>Оформлення та візуалізація: використано мінімум візуальних матеріалів, які не підтримують основний зміст; текст не відформатований належним чином, містить численні граматичні та стилістичні помилки.</p> <p>Виступ: подача матеріалу монотонна або невиразна; взаємодія з аудиторією відсутня; рівень підготовки низький – спостерігаються часті паузи, читання з листа, що ускладнює сприйняття інформації.</p>

*Протягом вивчення дисципліни передбачено виконання 4 доповіді (реферати, презентації).

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи – 3 бали

Рівень опанування РН	Якісна оцінка самостійної роботи здобувача	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти повною мірою та коректно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам і відображають очікувані результати навчання за відповідною темою.	3
Достатній	Виконані завдання становлять не менше ніж 80 % від загального обсягу. Допущено незначні помилки та окремі неточності щодо заявлених результатів навчання.	2
Задовільний	При виконанні завдань самостійної роботи допущено певну кількість помилок. Загальний обсяг виконання становить від 40 % до 60 % від загального обсягу, спостерігається часткова невідповідність очікуваним результатам навчання.	1
Низький	Здобувач допускає значну кількість помилок при виконанні завдань; загальний обсяг виконаної роботи становить менше ніж 10 % від загального обсягу, що унеможлиблює оцінювання рівня формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.	0

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є залік.